Byabladet

Nr 1 LERBERGETS BYALAGS MEDLEMSTIDNING 2020

Årsmöte under bar himmel
Badbryggans rekord
Gospelmusikern i Lerberget
Ett liv till sjöss

ORDFÖRANDEN HAR ORDET

Dags att lämna över stafettpinnen. ”Ett spännande uppdrag” skrev jag för tre år sedan, då jag efter ett år som vice ordförande tog över ordförandeklubban från Lars Wirén. Det har varit fyra väldigt intressanta, intensiva år, där jag fått många nya vänner i byn och externa kontakter inom kommun, myndigheter och banker mm.

Det mest stimulerande är det fantastiska engagemanget som finns i styrelsen, kommittéer, grupper och hos många andra som genom frivilliga insatser hjälpt till att förgylla samvaron i byn. Många utifrån förundras över hur fint och mysigt vi har det här och undrar hur vi bär oss åt. Några viktiga milstolpar som genomförts under de senaste åren:
Avtal med Nordvästra Skånes Camping AB som ny arrendator till vår camping, som ger stommen i våra intäkter.
En genomgripande plan för vår skog, som ger ett långsiktigt lyft för utvecklingen och tillgängligheten i våra tre skogsområden.
En förnyelse av vår hamn under en rekordsnabb vintersäsong genom en fördelaktig finansiering och enorma ideella insatser av entusiaster i byn med omnejd.

Det är viktigt att Lerbergsandan förs vidare så att vi kan fortsätta att utveckla vår fina pärla vid Öresund, med de ofta magiska solnedgångarna och det ständigt föränderliga havet. Till er som är nyinflyttade och som ännu inte hunnit engagera er säger jag: Ta chansen att komma med i vår samvaro!
Jag önskar Mats Hallberg och den nya styrelsen Lycka till!

Mats Strömgren
Avgående ordförande

HÄNDER I BYN

Lördag den 25 april, 10.00-12.00.
Standrensning. *Vi träffas på hamnen. Det bjuds på korv. Alla välkomna!*

Torsdag den 30 april.
Valborgsmässofirandet *på stranden vid campingen* – **INSTÄLLT!**

Lördag/söndag den 9-10 maj.
Sjösättning

Lördag den 16 maj.
Arbetsdag i hamnen.
Alla båtägare!

Söndag den 31 maj, kl. 10.00.
Gudstjänst på hamnen.
Alla välkomna!

Slutet på maj
Studiebesök hos biodlare,
uteaktivitet. Mer information kommer via e-post.

Lördag den 6 juni, kl. 18.30.
Grillkväll på hamnen, *för medlemmar. Inbjudan kommer via e-post.*

Söndag den 7 juni.
Loppis i byn. *Intresseanmälan kommer via e-post, mer information via Facebook. Alla välkomna!*

Maj-juni.
Byavandring. *Mer information kommer via e-post och Facebook.*

Fredag den 19 juni, kl. 15.00.
Midsommarfirande på hamnen.
Alla välkomna!

Varje fredag fr o m den 26 juni t o m den 7 augusti, klockan 19.00.
Sillgrillning på hamnen.
Alla välkomna!

Lördag den 15 augusti, kl. 18.00.
Kräftskiva på Hamnen, *för medlemmar. Inbjudan kommer via e-post.*

Söndag den 16 augusti, kl. 13.00.
Familjefest. *Alla välkomna!*

September.
Möte med nyinflyttade. *Inbjudan kommer via e-post.*

September-oktober.
Quiz i Hoddan. *Inbjudan kommer via e-post.*

Med reservation för eventuella ändringar! *Följ information i e-post, Facebook och lerberget.se.*

Byabladet
Medlemsblad för Lerbergets Byalag ekonomisk förening.
Nr 1 2020 · Årgång 34
Bankgiro: 5063-8345
Swish: 1231579218

Ansvarig utgivare: Mats Hallberg
Tryck: Indieprints Höganäs AB

Kontakt:
Byabladet c/o Ingemar Hertting
Lerbergets byaväg 7,
263 52 Lerberget
Tel: 0733-877807
E-post: byabladet@lerberget.se

Redaktionskommitté:
Redaktionen byabladet@lerberget.se
Stina Arvidsson stina@lerberget.se
042-33 12 56 070-928 81 66
Mia Cox miaacox@gmail.com
0706-17 67 06
Ingrid Hallberg inghal@telia.com
0708-77 73 34
Pelle Lindblad lerberget2@telia.com
0705-88 38 19
Anna Anklam Schmidt
anna.anklam@gmail.com
0768-29 8937
Maria Falkborn Sandemyr
maria.falkborn@gmail.com
0709-82 10 26
Ingemar Hertting
ingemar.hertting@lerberget.se
0733-87 78 07
Martin Werner mart.we@outlook.com
042-34 34 46
Webmaster: Martin Cox,
webmaster@lerberget.se

Lerbergets Byalag ekonomisk förening

Tipsa om vad du tycker tidningen ska ta upp! Önskas insänt material i retur, kom ihåg att bifoga kuvert med adress och frimärken!
Nya medlemmar hälsas välkomna till byaföreningen. Medlemsavgift 200 kr per hushåll, dvs boende i byn. Boende utanför byn kan ansöka om att få Byabladet mot portokostnad 75 kr per år.

Omslagsbild: Mats Strömgren

Nya ordförande har ordet

Uppväxt i Gamla Lerberget – och minns fortfarande tre livsmedelsaffärer, post, cykelverkstad, tre grundskolor med skolgång på lördagar och bageri i byn. Lämnade byn i ungdomsåren för storstäderna Helsingborg och Stockholm för utbildningar och arbete. Återvände till Lerberget efter ett antal år i förskingring tillsammans med fru och tre barn. Barnen, numera utflugna sedan länge, som via universitet och jobb, landat på egna ben. Och som till vår stora glädje numera också kompletterats med barnbarn.

Efter många år med olika uppgifter inom hälso- och sjukvård och utbildningsväsendet har jag de senaste åren befunnit mig i den kulturpolitiska hetluften. Något som varit spännande men framför allt en stor förmån. Intresset för politik, konst, kultur i olika former har alltid funnits och på olika sätt följt mig genom livet. Något som för snart 15 år sedan också kom att bli mitt professionella jag. Efter mina chefs- och ledaruppdrag, regionalt och nationellt med mycket resande, har jag helt nyligen landat i Helsingborgs stad i ett nytt spännande och lagom utmanande uppdrag som biträdande förvaltningschef på Kulturförvaltningen.

Jag har varit engagerad i byalaget sedan återkomsten till byn och hade turen att komma in i ett skede då utvecklingen av byalagets verksamhet verkligen tog fart. Jag var också ordförande i byalaget en kort period under 00-talets begynnelse. Känner mig skyldig till segelklubbens tillkomst, sillgrillning på hamnen (efter inspiration av ett taxifik vid Norra Bantorget i Stockholm och de första provgrillningarna gick av stapeln i min trädgård på ett gammalt oljefat). Att vi då fick fart på det gemensamma jul- och midsommarfirandet på hamnen och även Hoddan – ja, det gick av bara farten. Bastun som firar fem år i år blev ju en succé direkt. Ja, det har varit mycket som passerat genom åren – sjömätning, muddringar och kommer ni ihåg badbryggskonstruktören som rymde?

Med två båtar i hamnen går det inte att dölja att hamn och hav på många sätt varit en viktigt del i mitt liv från första början. Hamnen var platsen där vi barn lekte och fostrades. Lärde oss umgås med de äldre i byn och att inte leka under sillanäringarna – då kunde man få ”brännevavel” i ögonen. Det var vår viktigaste plats i livet, vi lärde oss därför simma nästan innan vi kunde gå – annars fick vi inte lov att vara där – så enkelt var det.

De senaste 20 åren har jag främst varit engagerad i arbetet med och utveckling av hamnen. Det är en bra kombination med ett yrkesliv som mitt, stundtals abstrakt där bekräftelsen på framgång ibland ligger flera år framåt, då är det skönt med samtal och hammarslag i hamnen. Lerbergets hamn har utvecklats till en mötesplats med många funktioner – och jag påstår att vi är kända för vår fantastiska by, camping och hamn på långt håll. Den kraft och uppfinningsrikedom vi visat genom många decennier är vida känt. Vårt senaste arbete i hamnen – egentligen ett helt osannolikt projekt – är ju verkligen beviset på det.

Vi befinner oss just nu i en svår och osäker tid som kommer att ställa stora krav på oss, var och en. De delar av civilsamhället som också just Lerbergets byalag utgör, kommer enligt min mening att bli helt avgörande för hur väl vi kan klara de utmaningar vi har framför oss. Vi är lyckligt lottade som har möjlighet att bo i detta gamla fiskeläge – för de naturresurser vi har tillgång till och handlingskraft som vi så många gånger visat. I dessa minst sagt utmanande tider tror jag att vi med vår gemensamma energi, lust och kreativa förmåga både kan och måste tjäna som inspiration för andra, som inte har samma erfarenheter och förutsättningar som vi. Jag ser verkligen fram emot att, tillsammans med övriga i styrelsen och i byn, arbeta med byns viktiga frågor det kommande året.

Mats Hallberg, ny ordförande

EFTER MATS FÖLJER MATS

Mats Hallberg tar över ordförandeskapet efter Mats Strömgren.

Lång kö och ett myller av människor på hamnplanen, stämningen är lite som en sillgrillning när Bylaget samlas till årsmöte den 22 mars. Men det bjuds inte på någon sill den här gången.

Med anledning av coronavirusets framfart har styrelsen valt att hålla mötet under bar himmel, en himmel som i grunden är blå men med en del skyar. Vinden från väster bär inte med sig många plusgrader, och föredragningslistan innehåller bara det nödvändigaste.

Efter mindre än en timme kan mötets ordförande Mats Hallberg förklara det avslutat. Då har han också hunnit bli styrelsens nye ordförande efter Mats Strömgren, som avtackas efter tre år på posten. Frågan om byggnation av en samlingslokal i hamnen fanns med på den ursprungliga kallelsen, men styrelsen har veckan före årsmötet valt att stryka den från dagordningen. Synpunkter på förslaget har framförts under ärendets beredning, dessutom är de ekonomiska förutsättningarna mycket svåra att bedöma för närvarande.

För större investeringar är Byalaget helt beroende av intäkterna från campingen, och i skrivande stund vet ingen hur dessa blir ut under den närmaste tiden.

Annars är Byalagets ekonomi mycket god, kan kassören Jørn Møller berätta. Omsättningen ligger på dryga miljonen, och trots stora investeringar i hamnen blir årets resultat efter skatt drygt etthundra tusen kronor. Inte heller under 2020 blir det några arvoden och medlemsavgiften hålls oförändrad – tvåhundra kronor per andel. Staffan Lindqvist från valberedningen lämnar förslag till ny styrelse, vilket mötet ställer sig bakom. Med detta blir Mats Hallberg ny ordförande, en post han innehade för snart tjugo år sedan.

Vid det efterföljande konstituerande styrelsemötet väljs Kerstin Stenberg till vice ordförande, Jørn Møller till kassör och Susanne Hertting till sekreterare. Övriga styrelseledamöter är Johan Stenmark, Ulla Andersson, Björn Carlberg, Mia Cox, Bengt Larsson och Anders Nilsson. Till suppleanter väljer årsmötet Tony Martinsson, Jörgen Jeppsson och Anncatrin Elversson. Revisorerna väljs om, så Jessica Larsson och Claes Erik Ivarsson fortsätter som ordinarie, Christer Bogren och Stina Arvidsson som suppleanter.

Text och foto: Ingemar Hertting

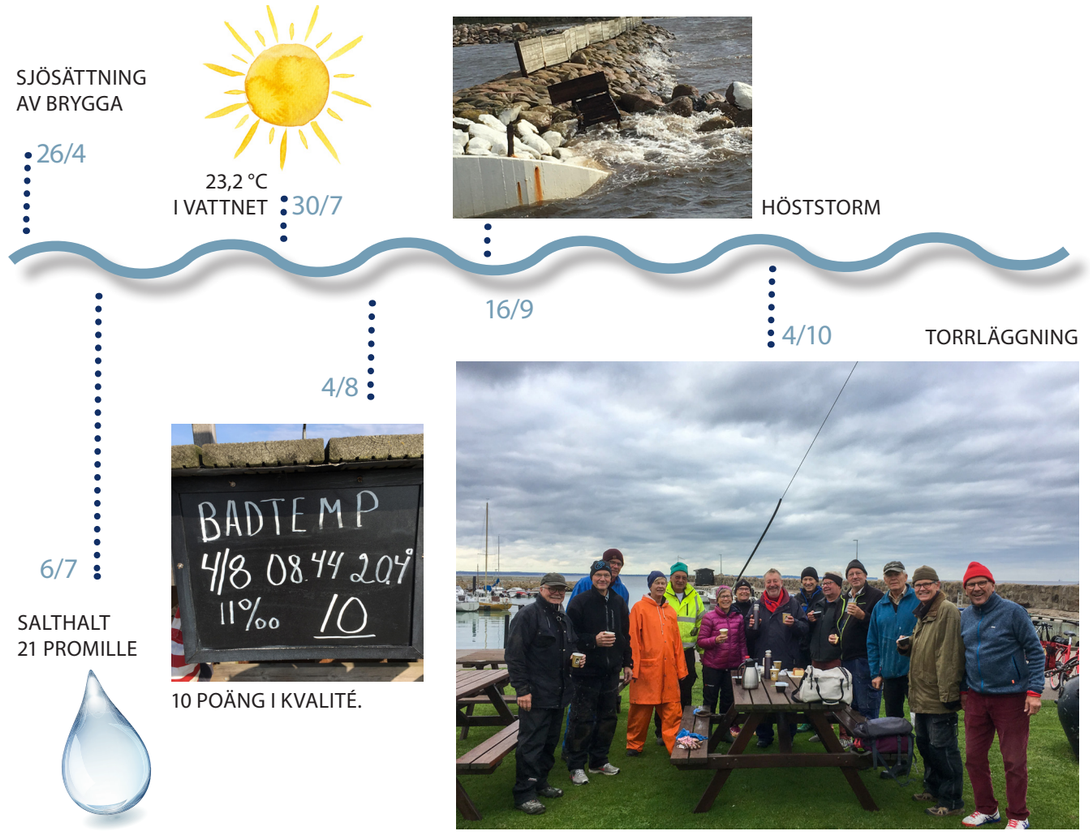

SALTA BAD PÅ BRYGGAN

Kär badbrygga har många besökare - och fler blir det.

Badsommaren 2018 var en rekordsommar med antal bad och badare, men frågan är om inte badsommaren 2019 satte nya rekord. Badbryggan sjösattes den 26 april under ledning av NBC Marines duktiga killar och naturligtvis av många frivilliga från Lerberget. Grabbarna från NBC Marine är ena riktiga akrobater och kan hålla andan under vattnet nästan lika länge som pärlfiskarna i Söderhavet. Bara detta är värt ett besök när bryggan tas upp och sätts i.

Så många människor man mött på bryggan som sagt: ”Så här mycket har jag aldrig badat en sommar”. Det har varit fantastiskt att se strömmen av badare morgon, middag och kväll. Ett av de vanligaste samtalsämnena på bryggan är ju naturligtvis temperaturen i havet. I år har vi infört ytterligare två parametrar, som antecknas på den populära badtavlan ute på piren.

Salthalten, som mäts i promille, och vattenkvalitén, en subjektiv bedömning som bedöms på en skala 1-10. Allt detta publiceras i Facebookgruppen ”Badbryggans vänner i Lerberget”, en sluten grupp där vi idag är 237 medlemmar. Några noteringar: topptemp den 30 juli 23,2 grader (25,9 2018), salthalt den 6 juli 21 promille samt flera 10:or i kvalité.

Det är ju inte bara vi Lerbergsbor som uppskattar vår brygga utan också våra gäster från alla delar av Sverige, men även från utlandet: japaner, engelsmän, fransmän etc. och alla öser beröm över Lerberget och vår brygga.

Den 16 september kom en tidig höststorm och slet sönder badbryggan och badstegen längst ut på piren. Vi trodde det var slutbadat för säsongen men som vanligt ställde ett gäng ”vassa” killar upp. Faktiskt ett riktigt kraftprov att släpa den innersta delen av bryggan genom tång och vatten och fästa den i de skadade fundamenten.

Den 4 oktober torrlades bryggan och tack vare många glada frivilliga Lerbergsbor går det på några timmar. Vi fick ytterligare fin reklam för vår brygga genom en trevlig artikel i HD den 8 oktober.

Vi ser fram emot en ny badsommar då badbryggan kommer att sjösättas den 27 april klockan 08.30. Alla är välkomna att hjälpa till.

Badbryggschefen Pelle

GOSPELMUSIKEN ÄR HANS SPRÅK

I höstas släppte Jonas Engström sin första skiva med egna låtar, tillsammans med gospelkören One Nation.

Jonas Engström är en nyfiken och målmedveten man med många strängar på sin lyra eller kanske passar det bättre att säga med många tangenter på sitt piano.

Han är musiker, körledare, arrangör, kompositör, inspiratör och föreläsare. Jonas är född i Uppsala men uppvuxen i Tåstarp utanför Ängelholm. Hans mamma var musikalisk. Hon spelade piano och sjöng i kör. Jonas sjöng först i barnkören och sedan i ungdomskören i Tåstarps kyrka. Som 15-åring sjöng han i Kulla Gospel på Häljarödsgården. Jonas kände direkt att detta var en musikform, som passade honom.

Efter gymnasiet utbildade Jonas sig i Lund till kemiingenjör. Men längtan efter att få syssla med gospelmusik var stark. När den första Gospellinjen i Sverige år 1994 startade vid Glimåkra Folkhögskola, utbildade han sig där till gospelpianist. Som avslutning på denna ettåriga utbildning ordnade skolan en gospelresa till Chicago, den stad där gospelmusiken föddes. Det blev en fantastisk upplevelse, som gav mersmak. Jonas har återvänt till Chicago många gånger, ungefär vartannat år.

Att få sjunga tillsammans med afroamerikaner i en gospelkyrka i denna segregerade stad är en stark upplevelse. Hit kommer inga vita människor. Inte ens turister vågar besöka någon av de många gospelkyrkorna, som alla ligger en bit utanför centrum. I gospeln sjunger du med hela kroppen och du sjunger inte bara med kören utan med hela publiken. Allt som finns i livet, finns i gospeln. Här finns både sorgen och glädjen.

Efter några år i Stockholm, där Jonas bland annat satt i styrelsen för Sveriges Körförbund och arbetade som projektledare och konstnärlig ledare för Stockholm Gospel Körfestival, flyttade familjen via Ramlösa till Lerberget. De ville komma ifrån den hektiska storstadspulsen och komma närmare sin släkt.

Jonas blev körledare för One Nation i Helsingborg, som är en fristående gospelkör med 24 medlemmar, åtta i varje stämma. På Malmö Live startade han Gospelfest med amerikanska gäster och över 1000 sångare från hela Skåne. Under många år ledde Jonas även Lerbergets Gospel. På Helsingborgs Stadsteater leder han nu en lunchkör, dit alla sångglada är välkomna.

Under åren då många asylsökande anlände till Höganäs, funderade Jonas mycket över, hur han skulle kunna göra en insats för dem. Under mottot RIV MURAR – BYGG BROAR ledde han under hösten 2016 Höganäs Världskör. Boende på flyktingförläggningarna Margreteberg och Brunnby Gård sjöng tillsammans med Lerbergets Gospel. De sjöng sånger på olika språk och hade som mål att framträda för höganäsarna. Under julskyltningssöndagen bjöd de på en konsert.

I höstas släppte Jonas sin första skiva med egna låtar tillsammans med One Nation, som han startade för 14 år sedan. Skivan heter ”Små sånger om stora ord”. Musikaliskt ligger den någonstans mellan svensk körtradition och gospel. Texterna vill både uppmuntra och utmana. Sångerna ”föddes” i samband med Höganäs Världskör. Söndagen den 26 april kommer Jonas att framföra flera av sångerna tillsammans med körerna i Lerbergets kyrka.

Jonas Engström blev med denna skiva vinnare av 2019-års Utbultstipendium, ett stipendium instiftat av den kristna artisten Roland Utbult. Jonas blev mycket glad för denna utmärkelse och funderar på att köpa ett Rolandpiano (digitalt piano) för prispengarna. Han har många musikaliska förebilder t.ex. Whitney Houston och Per-Erik Hallin (som turnerat med Elvis, men inte lyckats övertyga honom om att ”O Store Gud” från början är svensk).

”Kören är en växtplats”, säger Jonas, som verkligen brinner för att utveckla och sprida körmusiken. Musiken är både hans arbete och fritidsintresse. Han anser, att han har det lyxigt, som får hålla på med sin hobby på heltid. Jonas, som trivs fantastiskt bra i Lerberget, tycker att det skulle vara kul att göra något musikaliskt tillsammans med oss bybor. Kanske kan vi se fram emot en körsångskväll i vår nya gemensamma lokal. Då finns nog möjligheten att inte bara vi utan också taket lyfter.

Text: Maria Falkborn Sandemyr
Foto: Maria Falkborn Sandemyr samt privata bilder.

Jonas Engström är musiker, kompositör, föreläsare och körledare.

Några frågor till Ingemar Hertting, ny i Byabladets redaktion.

Ny i Byabladet med dragning till havet

Har du tidningserfarenhet?
— I min ungdom extraknäckte jag på NST, Nordvästra Skånes tidningar, i Helsingborg. Jag började att jobba på sporten men jobbade sedan också på den allmänna redaktionen.

Vad arbetar du med nu?
— Jag arbetar deltid på Munka folkhögskola och är lärare i matematik och naturvetenskap.

Hur länge har du bott i Gamla Lerberget?
— Jag och min fru flyttade hit 2012. Vi bodde tidigare på en gård i Ingelsträde men det blev för stort när barnen flugit ut.
Vi hade siktet inställt på havet och Lerberget har två goda egenskaper: kusten och servicen med goda kommunikationer.

Hade du kontakt med Lerberget innan ni flyttade hit?
— När jag tidigare arbetade på Bruksskolan brukade jag cykla iväg på lunchrasten och ta ett dopp från bryggan i Lerbergets hamn. Eleverna badade ju på Kvickbadet.

Saknar Lerberget något?
— Det hade varit roligt om Lerberget hade en naturlig samlingsplats, som en restaurang eller pub mitt i byn, som de har i Viken.

Har du några fritidsintressen?
— Jag har alltid haft en dragning till havet och vi har en segelbåt, "Ellen" efter min äldsta dotters mellannamn. Den är för djup för Lerbergets hamn så hon ligger i Höganäs småbåtshamn. Jag är också med i amatörteatern "Kullateatern" , just nu sätter vi upp en Pinter-pjäs.

Vad spelar du för roll i pjäsen?
— Jag spelar en yrkesmördare i 50-talets England.

Text och foto: Anna Anklam Schmidt

Gretas goda bröd

Text: Stina Arvidsson
Bilder: Christina Svärd

Det här blir sista receptet som publiceras i receptstafetten.

Christina Svärd delar gärna med sig av sitt recept på sin svägerska Gretas bröd. Ingredienserna kan tyckas många men Christina utlovar ett gott bröd som är lätt att baka och gott att äta.

Recept

Ingredienser:
3 dl filmjölk
1 dl mörk sirap
3 dl grahamsmjöl
2 ½ dl vetemjöl
1 tsk bikarbonat
½ dl russin
½ dl torkade persikor
½ dl hela hasselnötter
½ dl hela linfrön

Rör ihop allt och lägg degen i en avlång form klädd med bakplåtspapper.
Grädda i 175 grader på gallret längst ner i ugnen ca 40 – 45 minuter.
Prova med en trätandpetare. Stickan ska vara torr efter sticket.

Något att berätta - ett liv till sjöss

En 25-sidig skrift som handlar om sjökaptenen och före detta lerbergsbon Rolf Andersson.

"Wenn jemand eine Reise tut so kann er was erzählen."
Detta tyska ordspråk betyder att den som gör en resa kan berätta något.

Det gäller inte minst Lerbergssonen, sjökapten Rolf Andersson numera bosatt i Nyhamnsläge och bror till Thorsten Andersson, som det finns artiklar om i tidigare Byabladet.

Rolf skaffade sig praktik till sjöss även under andra världskriget. Första gången jag kom i kontakt med Rolf Andersson var år 2012 då han höll föredrag på Råå Museum för Fiske och Sjöfart om sin resa med skolskeppet Abraham Rydberg till Australien tur och retur (gavs ut som skrift, också publicerat i Kullens Hembygdsförenings årsbok). Det var skolskeppets sista resa under svensk flagg. Glädjande nog finns nu också en 25-sidig skrift med titeln: "Rolf Andersson – sjökapten från Lerberget" med underrubriken "Minnen från en lång seglats genom ett långt liv", nedtecknade av Lars Mohlin.

Författaren träffade Rolf bland annat när han år 2006 tog initiativ till och bildade föreningen "Öresundsfiskarna", en intresseorganisation för alla som bedriver fiske på båda sidor av Sundet. Nedanstående är hämtat från denna skrift.

Av gedigna sjömanssläkter

Rolf föddes 1922 och växte upp på Lerberget tillsammans med bröderna Thorsten och Magnus. Modern Anna var småskollärare och fadern Algot sjökapten. På både mödernet och fädernet finns gott om sjömän. Av Rolfs farfar (sjökapten), som dog när Rolf var tio år, fick han sin första båt. Att Rolf också skulle bli sjökapten var självklart.

Redan före realexamen år 1937 mönstrade Rolf på som jungman på ångaren Norruna från Höganäs (Norrthons rederi) med far som kapten. Under juni och juli upplevde han både Arkhangelsk i Ryssland, Gent i Belgien och svenska hamnar. Rolfs far ansåg att det var nyttigt med praktik på segelfartyg i långfärd innan man började studera.

Efter realexamen seglade han därför som en av 40 elever på fyrmastade barken och skolskeppet Abraham Rydberg i augusti/september från Göteborg till bl.a. Walaroo på Australiens sydkust. Man lossade 1 000 ton

barlast (sand och grus) och lastade 3 000 ton vete, innan färden gick till Ipswich norr om London. Vetet lossades och barlast lastades före avresa mot Göteborg, dit man kom den 30 juli 1939.
Därefter mönstrade Rolf av, nu som erfaren sjöman med ett antal oväder och arbete på 45 meters höjd i mörker i bagaget.

Sjöpraktik under världskriget

I september började andra världskriget. Rolfs far fastnade då med sitt fartyg i England. Efter att ha övertalat sin mor, mönstrade Rolf i slutet av september på som jungman på M/S Vikingland som då låg i Höganäs hamn. Färden gick till södra Norge för lastning av gödselmedel, och resan fortsatte därefter väster om England ner till Medelhavet och slutmålet Alexandria för lossning. Där lastade man frukt, dadlar och livsmedel avsedda för julmarknaden i Sverige och gav sig av norrut.

Norr om Skottland blev man uppbringad av engelsmännen för kontroll att lasten inte var avsedd för Tyskland. Fjorton dagar försenade, nådde man tidigt på julaftons morgon fram till Stockholm, för sent eftersom varorna skulle ha sålts under julhandeln. Några dagar senare blev det ännu en resa till Medelhavet. Denna gång blev fartyget uppbringat vid Gibraltar. I Nordsjön på väg norrut iakttog man flera fartyg med däckslast, men ändå lätt lastade (med tyska soldater på väg mot Norge och Danmark). Vikingland nådde Köpenhamn den 7:e april, och började lossa lasten den 8:e, men dagen efter blev det ingen lossning.

Luften var full av flygplan, för då ockuperades Danmark. Först efter ett par veckor lossades lasten, och trots förbud att lämna Danmark lyckades man i ett obevakat ögonblick segla över till Malmö.

År 1940 var det för Rolf dags för nästa båt, S/S Sixten, men då begränsades resorna till Östersjön med järnmalm från Sverige till nordtyska hamnar och kol och koks i retur till Sverige. Resorna var farliga p.g.a. mineringar och flyganfall. Rolf upplevde engelska flyganfall i de tyska hamnarna. Han mönstrade av som lättmatros i december 1940. Trots brinnande världskrig mönstrade Rolf den siste mars 1941 på S/S Lidingö i Helsingborg.

Fartyget avseglade med järnmalm mot Tyskland, men norr om Skanör exploderade en engelsk magnetmina endast 20 meter från fartyget, som sprang läck och sattes på grund. Rolf som stod till rors skadade båda benen då han böjdes bakåt av explosionen, och han hade svårigheter att gå i livbåten. Efter konvalescens mönstrade han i maj 1941 på S/S Gundborg Segrell, ett mindre fartyg som transporterade virke från Söderhamn till det av tyskarna ockuperade Holland.

Eftersom Ryssland nu var i krig med Tyskland var ryska fartyg ett hot. Man undvek att gå på nätterna och hade ofta tysk eskort. Eftersom maten var dålig mönstrade Rolf m.fl. av och han önskade sig ett större fartyg. Detta lyckades inte. Sist i oktober mönstrade han på Helsingborgsfartyget S/S Hastings i Stockholm, ett mindre fartyg som transporterade järnmalm från Luleå till Emden i Tyskland, och stenkol tillbaka till Göteborg.

Nu fick Rolf uppleva sin andra minsprängning, även denna gång som rorgängare. När fartyget den 8:e december var på väg från Emden, exploderade en magnetmina på kort avstånd. Kaptenen beordrade alla att gå i båtarna. Rolf fick ansvar för en livbåt som inte utan problem sjösattes. Ytterligare fyra man tog sig i livbåten. Men eftersom fartyget klarade sig från större skador och gjorde fart framåt, fick man ro livbåten i en timma för att komma ikapp och ombord igen. Resan fortsatte till Göteborg där alla mönstrade av.

Rolf som längtade längre ut i världen, mönstrade i mars 1942 på Johnsonlinjens M/S Balboa, som gick mellan Göteborg och Rio de Janeiro med virke, dock först till Norge för tysk kontroll och sedan via Färöarna för engelsk kontroll. Eftersom det var ransonering av livsmedel i Sverige minns Rolf särskilt de sköna dofterna av livsmedel i Brasilien. I Rio träffade Rolf sin far som med sitt fartyg varit ute ett par år i sträck. Två veckor innan Rolf kom hem till Sverige minsprängdes två svenska fartyg i Skagerackspärren p.g.a. slarv från lejdtransportchefen i Göteborg.

Hemkommen i augusti 1942 hade Rolf gedigen och lång sjöpraktik, så nu var det dags för navigationsskolan i Malmö. Studier till sjökapten gick med glans. Efter fyra år till sjöss hade Rolf, med risktillägg på grund av kriget, tjänat ihop 4 000 kronor, tillräckligt för två års studier. Det gick mycket bra i skolan, och efter styrmansexamen avlade Rolf år 1944 vid 22 års ålder sjökaptensexamen med toppbetyg. Eftersom kriget inte var slut, blev det fortsättning på sjökrigsskolan i Stockholm för reservofficersutbildning från vilken Rolf muckade i augusti 1945 som fänrik. Kriget var slut, nu blev han befälhavare i handelsflottan.

Som fjärdestyrman på ett nybyggt Transmarinfartyg gick Rolf från Göteborg till New York, varifrån han tog tåget till Los Angeles, där han mönstrade på som tredjestyrman på rederiets fartyg M/S Kanangoora. Resan gick till södra Australien och Tasmanien, sedan till Sydafrika och slutligen till Sverige. Efter ett antal resor med denna båt kom Rolf hem 1946.

Han passade då på att utbilda sig till telegrafist och på hösten gifta sig med sin förlovade Lillie-Gull. Dottern Anne-Marie föddes hösten 1947. Därefter seglade han som andrestyrman

med Gorthonrederiets nybyggda frys- och kylfartyg M/S Joh Gorthon. Med den seglade han över hela världen i tre år och kunde ibland också ha familjen med. År 1949 föddes sonen Peter som också blev sjökapten i grunden.

Rolf seglade därefter med olika Gorthonbåtar och från sommaren 1950 som förstestyrman på Ada Gorthon. Här stannade han i tre år. Ibland seglade han som vikarierande kapten. Den första båt som Rolf seglade som ordinarie kapten var S/S Carl Gorthon med vilken han transporterade styckegods till England, Canada och USA. Han avslutade sin karriär till sjöss som kapten på den nybyggda M/S Axel Gorthon med samma transporter som med föregående båt.

En föregångsman

Eftersom Rolf också visat sig vara en god förhandlare, erbjöds han år 1957 anställning på Gorthons kontor. Det nya arbetet innebar många resor för förhandlingar med olika företag om frakter. Godshanteringen vid lastning och lossning var sjöfartens akilleshäl. Tillsammans med det engelska pappersföretaget Bowaters utarbetade han rutiner för hantering av lasten i större block, vilket minskade lastningstiden för 3 000 ton massa från tre dagar till en (en föregångare till dagens containersystem). För att ytterligare minska tiden i hamn införde man arbete dygnet runt, och varje tjänst bemannades därför med två man.

Rolf var inte rädd för att tänka nytt och pröva nya idéer. När han förhandlade var målet att båda parter skulle känna sig som vinnare. Under Suezkrisen sålde rederiet ett antal båtar mot Rolfs vilja. När Suezkanalen öppnades igen saknade man det tonnaget. Rolf hade haft rätt och blev erbjuden en styrelsepost som han dock tackade nej till.

År 1959 drabbades Rolf hårt då han miste sin hustru. Han blev ensam med två barn, men gifte sig året därpå med Ulla, en gemensam vän till familjen. Ullas två barn, i samma ålder som Rolfs, adopterade han. Efter ett långt och ovanligt innehållsrikt arbetsliv gick Rolf i pension 1984, 62 år gammal.

Han fick då tid till att fiska, vara aktiv i olika organisationer och föreningar, vara ledare för ett fiskevårdsprojekt och renovera en släktgård i Bräcke som hustru Ulla ärvt. Han var också lärare på kvällskurser i navigation, och på fritiden byggde han under knappt fem år en tvåmastad båt i trä, med vilken han med familjen seglade till Danmark, Norge, Tyskland, Frankrike och England. Stort tack Rolf, för att vi har fått ta del av glimtar från ditt händelserika liv.

Text: Martin Werner
Foto: Håkan Lind

Har du koll på Lerberget på Facebook?

Håll koll på årsmöten, byggplaner och roliga arrangemang.
”Lerbergets Byalags” sida är ny för i år och är ett forum för kommunikation till och mellan medlemmarna i Lerbergets Byalag samt deras familjemedlemmar.

Ögonblicksbilder från ”Lerberget öppet forum” för dig och mig.
En bortflugen drönare, ett, två tre gamla svartvita fotografier från svunnen tid, någon letar boende, en cykel är borta och så givetvis en solnedgångsbild från hamnen.

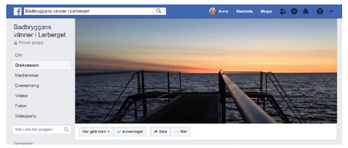

Sommarens blötaste och viktigaste information hittar du här.
Namnet är som poesi: ”Badbryggans vänner”. En brygga med vänner: som berättar om både friska och sköna dopp samt salthalt, badtemperatur och en badbild eller två.

Bli av med en gammal byrå snabbt eller fynda en gratis växt.
På ”Gamla Lerberget Byt & Skänksidan” är inget till försäljning. Här är det byteshandel som gäller. Tänk vad fint att ditt skräp kan bli till en skatt hemma hos någon annan.

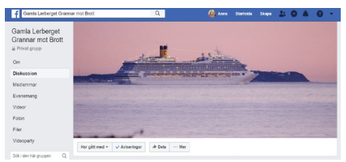

Grannar som håller koll åt varandra - för att minska brott i vår by.
”Gamla Lerberget Grannar mot brott” är ett forum och samverkan för att göra det mindre attraktivt för tjuvar. Här publiceras också ett månadsbrev med info från lokalpolisen.

Segling för barn, ungdomar och vuxna i Lerbergets hamn.
Här får du reda på när det är tid att anmäla barnen till Sjöpiraterna eller är det dags att gå den där förarintygsutbildningen? Allt om segling finns på ”Lerbergets Segelsällskap.”

Text: Anna Anklam Schmidt

En grupp byinvånare vid stejlorna där de nyss tagit ner näten som rensats och är redo för ny fångst. Några av dem tillhör säkert familjen Bodelsson, vars hem skymtar till höger i bild.

En ung kvinna på Strandgatan på väg från hamnen med sin last på rullebören.
Båda bilderna är från början av 1900-talet och visar Gadan eller Strandgatan (enl S. Olofsson). Nu Segelvägen.

Kvinnorna

Att kvinnorna i högsta grad var delaktiga i det dagliga livet i Lerberget var inte konstigt. De unga männen gav sig ut på sjön i tidig ålder. Där fick de sin tidiga yrkesutbildning som jungman, styrman och kanske så småningom kapten, till och med som skeppare på egen skuta. De som stannade i byn blev fiskare som generationer före dem.

Det mesta i människornas liv handlade om havet och det som havet gav och tog på sina villkor. Kvinnorna var till stor del involverade. Ansvaret för familjen när männen var till sjöss vilade helt och hållet på dem. Barnuppfostran inte minst. Barnkullarna var stora och det gällde att få allt i hemmet att fungera.

För fiskarfamiljerna var det säkert ofta en hård tillvaro där det var viktigt att alla hjälptes åt. Sammanhållningen i byn var viktig, då som nu. När männen kom hem efter att ha legat ute i hårt väder, gällde det att ta hand om fångsten. Kvinnorna, mest, gav sig iväg ut i bygden med sin last på rullebören. Vägen till Höganäs gick på den tiden där Vipvägen går idag ut till Långaröd genom skogen, innan landsvägar överhuvudtaget fanns. Man kom in på Fiskagatan, nu Allégatan, med sina arbetarlängor och Gruvtorget där kunderna fanns. Det tog tid och kraft. Förtjänsten var väl inte alltid så stor. Huvudsaken var förstås att fångsten var god och det var den för det mesta.

Under långa perioder gick sillen till i stora mängder. Sillen saltades och bevarades på olika sätt för att fungera som en viktig del i hushållet hela året tillsammans med salt fläsk och potatis. Mjölk och mjöl fanns att köpa eller byta sig till på gårdarna runtomkring. Innan handelsbodar blev vanliga i byn. Om handelsbodarna har skrivits en del tidigare bland annat i ”Kullabygd”. Fiske, handel och hantverk av olika slag tillhör en gången tid i Lerbergets gamla by, liksom skolor och lantbruk. Mycket finns att läsa i ”Lerberget genom tiderna” (S. Olofsson) och Kullabygd (Kullens hembygdsförenings årsbok).De två gatorna i byn var Gadan och Vejen. Bortanför, det vill säga österut, gick man sällan om man inte hade speciellt ärende, hörde jag en gammal bybo berätta.

Text: Ingrid Hallberg

Och skidan hon slinter… .(1971)
Väl påpälsade glider de genom ”snövallarna” på Östra vägen med f.d. Neumans bageri t.v. och Kommunens elcentral t.h. Obs, skidorna modell 70-tal. Det var vinter på den tiden! Pojkarnas namn: Östen Larsson och Tomas Hallberg.